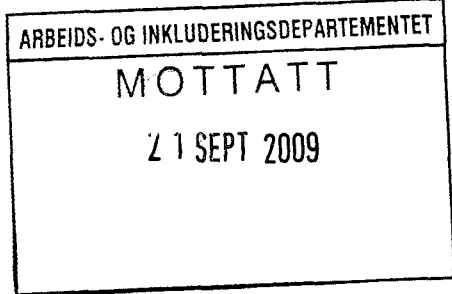

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Innvandringsavdelingen
V/Ekspedisjonssjef
0030 OSLO

Deres ref: 200903183-JRS Vår ref: 09/2849-9/VEM

Oslo, 11.09.2009

HØRINGSUTTALELSE OM UNNTAK FRA TAUSHETSPLIKT OG OM OPPLYSNINGSPLIKT FOR ANSATTE VED MOTTAK OG OMSORGSSENTRE

Vi viser til høringsbrev fra departementet datert 11.06.2009.

Utlendingsdirektoratets hovedinntrykk er at departementets forslag til ny utlendingslov § 84a og ny utlendingsforskrift §§ 17-7a og 17-7b i all hovedsak imøtekommer utlendingsforvaltningens behov. Våre merknader følger under.

Merknader til ny utlendingslov § 84a Unntak fra taushetsplikt for ansatte ved mottak og omsorgssentre mv.

I første ledd første setning står det at mottakenes opplysningsplikt omfatter opplysninger om en beboer til bruk i "sak etter loven her..".

Departementet presiserer betydningen av dette i høringsbrevet punkt 5.1 første avsnitt der det fremgår at "saker etter loven" ikke bare omfatter saker "om asyl", men også andre saker som beboeren kan ha til behandling hos utlendingsmyndighetene som for eksempel sak om familieinnvandring/-gjenforening og sak om utvisning.

I samme avsnitt i høringsbrevet presiserer departementet at "saker etter loven" ikke skal omfatte "saker om tilrettelegging for og oppfølging av beboere i mottak". Det er ikke gitt hvor stor betydning denne avgrensningen har i praksis siden det fremstår rimelig å legge til at utlevering av opplysninger for slike formål ofte vil fremme forpliktelser knyttet til drift av innkvarteringsstedet og oppfølging av beboergruppen som sådan. Ansatte med en lovbestemt taushetsplikt vil derfor i mange tilfeller vil kunne hjemle utleveringen i forvaltningsloven § 13 b nr.5. Ofte vil også beboeren selv ha et ønske om at mottaket overfører opplysninger til Utlendingsdirektoratet slik at han eller hun kan få den oppfølgingen han eller hun har behov for, og utlevering av opplysninger vil i slike tilfeller (også) være hjemlet i forvaltningsloven § 13a nummer 1.

Problemet ved at ny utlendingslov § 84a ikke fastsetter unntak fra taushetsplikt og en plikt til å utlevere opplysninger i slike saker, er at utlendingsforvaltningen kan risikere å ikke få planlagt og iverksatt nødvendig oppfølging av beboere som ikke selv innser at de har behov for særskilt tilrettelegging og der innkvarteringsstedet heller ikke finner at det er hjemmel for å utlevere opplysningene. Det kan for eksempel handle om aktuelle kandidater for overflytting til forsterket avdeling, som selv i ikke ser behovet for overflytting eller er motivert for dette. Det kan også

handle om beboere som etter utlendingsforvaltningens oppfatning har en atferd som gjør det nødvendig å iverksette vakthold og annet særlig tilsyn for å avverge og forebygge skremmende eller skadelige handlinger overfor beboeren selv og/eller medbeboere og ansatte, men der mottaket har en annen oppfatning.

Å overlate beslutningen til innkvarteringsstedet om hvorvidt opplysninger i slike saker skal utleveres til utlendingsforvaltningen slik at vi sammen kan diskutere hensiktsmessig oppfølging, kan få uønskede konsekvenser som langt overstiger eventuelle personvern hensyn. Utlendingsdirektoratet mener derfor det er nødvendig at opplysningsplikten- og retten i ny utlendingslov § 84a også omfatter saker om tilrettelegging for og oppfølging av beboere i mottak.

Annet ledd retter seg mot ansatte i omsorgssentre og ansatte ved andre tiltak etter barnevernloven. Vi legger til grunn og mener at opplysningsplikten og –retten må omfatte opplysninger om alle barn som har søkt asyl, uavhengig av om de er enslig mindreårige eller barn med foreldre eller andre omsorgspersoner.

Vi oppfatter at den formuleringen som er valgt i annet punktum kan bidra til en underkommunisering, ved at ansatte i barnevernet avholder seg fra å gi relevante opplysninger dersom de ikke har konkret kjennskap til for eksempel beboerens faktiske alder, og fordi formuleringen kan skape usikkerhet om de ansatte er forpliktet til å utlevere opplysningene eller ikke. Vi foreslår at annet punktum omformuleres til:

"Utlendingsmyndighetene har etter anmodning rett til å få utlevert (vår utheving) opplysninger som kan bidra til å avklare (vår utheving) en beboers opprinnelsesland, identitet, omsorgspersoner og alder, med mindre opplysningene er mottatt under behandling av beboeren."

Andre merknader:

Lovendringsforslaget gjelder "ansatte ved mottak og andre innkvarteringstilbud for asylsøkere i henhold til lovens § 95 [...]". Lovens § 95 presiser ikke hvilke innkvarteringstilbud som omfattes. Vi ønsker å minne om at opplysningsplikten og unntaket fra taushetsplikt også vil være aktuelt for de som arbeider for organisasjoner som direktoratet kjøper omsorgstjenester fra (for øyeblikket Incita og Stenimed). Utlendingsdirektoratet oppfatter at ordlyden i ny utlendingslov § 84a, og ny utlendingsforskrift § 17-7a, omfatter alle innkvarteringsordninger inkludert slike omsorgstilbud, jf bruken av "mv" etter ordet "mottak" i loven og forskriften. Vi minner imidlertid om at Utlendingsdirektoratet i noen tilfeller også tilbyr asylsøkere alternativ mottaksplassering av medisinske og sosiale grunner. Vi er ikke sikre på hvem som eventuelt skal anses som "ansatt" ved slike botilbud.

Merknader til ny utlendingsforskrift §§ 17-7a og 17-7b

Vi bemerker at forskriftsforslaget, både §§ 17-7a og 17-7b, begrenser opplysningsplikten og -retten til opplysninger "i en asylsak", og tilsynelatende ikke i andre saker etter utlendingsloven og saker om tilrettelegging og oppfølging av beboere i mottak. Vi mener det ikke er noen grunn til at utlendingsforskriften §§ 17-7 a og 17-7 b skal regulere et snevrere område enn hjemmelsloven, og at forskriftbestemmelsene derfor må endres slik at de ivaretar behovet for informasjonsutveksling i også andre aktuelle sakstyper slik departementet selv har argumentert for ved den nye lovbestemmelsen. Vi viser for øvrig til våre merknader over om informasjonsutveksling om tilrettelegging og oppfølging av beboere i mottak.

Til § 17-7 a:

I første ledd står det at utlendingsforvaltningen "skal...vurdere å innhente opplysninger" før det fattes avgjørelse i en asylsak. Vi mener at denne setningen kan strykes da den fremstår overflødig ved siden av forvaltningens utredningsplikt etter forvaltningsloven § 17.

Vi foreslår at annet ledd første setning omformuleres til:

"Utlendingsforvaltningen kan be om opplysninger den vurderer som relevante om den enkelte beboer, for eksempel opplysninger som kan bidra til å avklare en beboers opprinnelsesland, identitet, asylgrunnlag og ellers opplysninger som forvaltningen mener er relevante for tilrettelegging og oppfølging av den enkelte beboer."

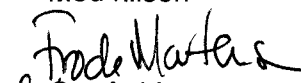
Annet ledd annen setning kan strykes, da den må anses som overflødig ved siden av vårt forslag over.

Vi mener ordlyden i tredje ledd siste setning om forsendelse av informasjon ved elektronisk post er uheldig. For det første kan ordlyden misoppfattes dit hen at ordinær e-post er en sikker nok kommunikasjonskanal for den type opplysninger det her er tale om. For det andre må utlendingsforvaltningen ha frihet til å selv velge en hensiktsmessig metode for informasjonsutveksling, enten den består i utvidet bruk av saksbehandlingsapplikasjonen SESAM, opprettelse av portalløsninger eller sikring av andre typer elektronisk forsendelse. For å sikre at ordlyden åpner for andre elektroniske metodeløsninger utover e-post, anbefaler Utlendingsdirektoratet at ordlyden endres til "Skriflighetskravet vil også være tilfredsstillt ved elektronisk forsendelse."

Til § 17-7 b:

Vår merknad over til § 17-7 a første ledd, gjelder tilsvarende for § 17-7b første ledd som dermed kan strykes.

Med hilsen

Gry Aalde
avdelingsdirektør

Beate Holter
underdirektør